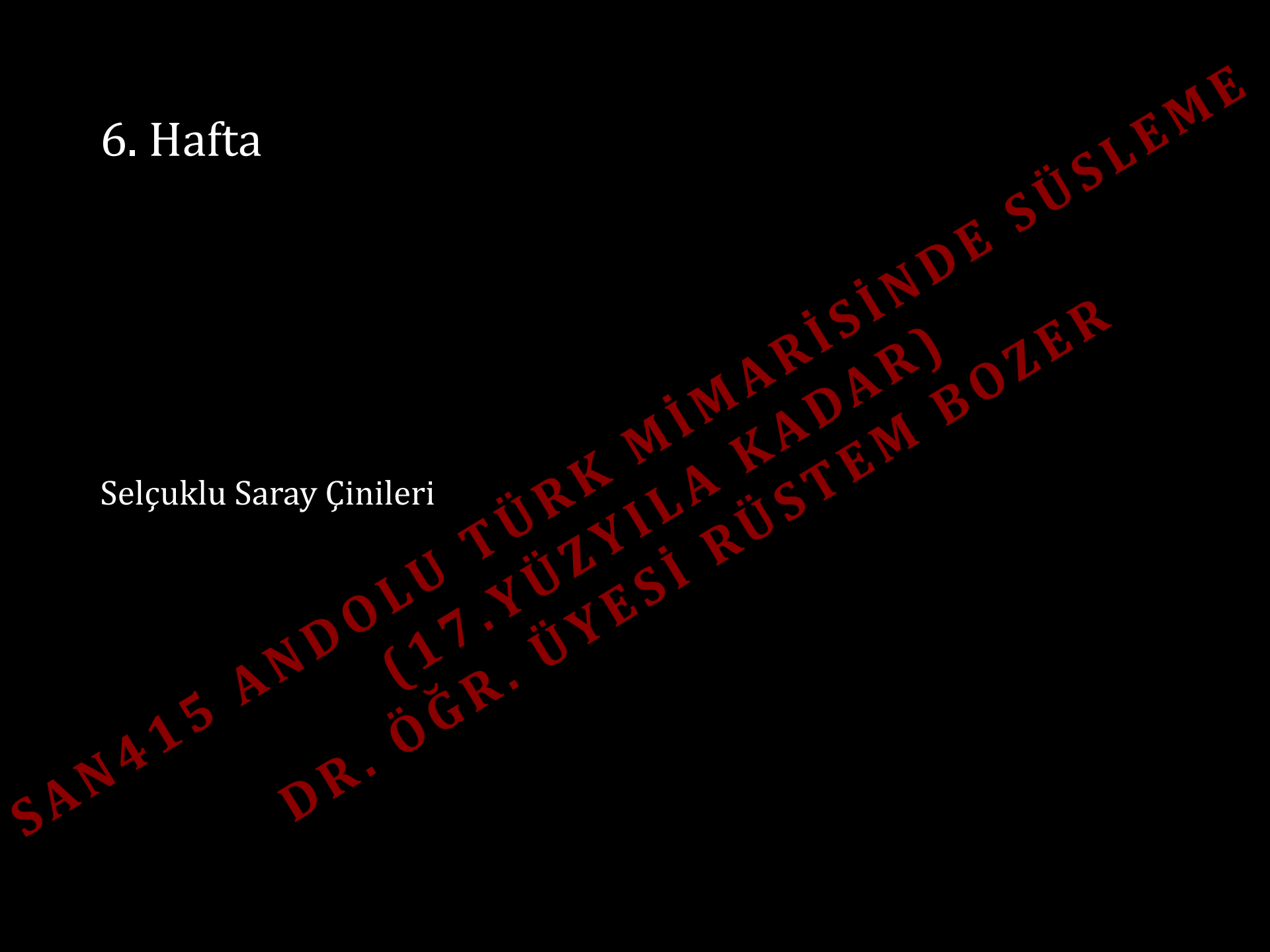

6. Hafta

Selçuklu Saray Çinileri

Selçuklu devri levha çinilerinde şimdilik bilebildiğimiz başlıca formlar kare, dikdörtgen, altıgen, altı köşeli yıldız, sekiz köşeli yıldız ve haçvari denilen dört kollu yıldızlardır. Şüphesiz bu formlardan en yaygın olanı yıldız çinilerdir. Bunlardan başka üçgen, baklava, stilize kelebek gibi ikinci planda kalan bazı şekillerin yanı sıra özel yerler için tasarlanmış kabara, dilimli rozet, kemer köşeliği gibi biçimlere de rastlanır. Aynı form değişik teknik, renk ve bezemeye sahip olabilmektedir. Levha çinilerin her biri ayrı tasarlanıp üretilir, duvara kaplandığı zaman da formlarıyla geometrik bir kompozisyon oluşturur. Bir başka deyişle kaplamadaki her çini geometrik kompozisyonun bir parçası haline gelir.

Çiniler bazen fırında deformasyona uğrayarak kenarlarda düzensizlikler oluşmuştur. Bu nedenle duvara düzgün kaplanabilmeleri için kenarları düzeltme ihtiyacı ortaya çıkmış ve buradaki sırlar ile gerek görülen fazla hamurlar tıraşlanmış, bu sırada harcın daha iyi tutmasını sağlamak amacıyla arkaya doğru eğim verilmiştir. Çinilerdeki tıraşlama işlemi sağlam parçalarda ölçülerin değişmesine de neden olmuştur. Günümüze kalan örnekleri az da olsa, çini, Selçuklu devrinde zemin döşemesi olarak da kullanılmıştır.

Çeşitli form ve tekniklerde üretilen desenli çinilerde bitkisel, geometrik ve yazı kompozisyonları görülse de, en bol örnekler figürlü çinilerdir. Çoğunlukla bağdaş kurup oturan ve elinde mendil, kadeh, çiçek ve balık tutan insan tasvirleri, çeşitli saraylılar, atlılar; bazılarının göğsünde es sultan, el-muazzam yazılı çift başlı kartallar, hayat ağacıyla birlikte çift verilen kuşlar, tavus, çeşitli su kuşları, avcı ve av kuşları, balık, aslan, ayı, kurt, tilki, dağ keçisi, geyik, köpek, keçi, at, eşek deve gibi pek çok hayvan; sfenks, siren, grifon, ejder gibi fantastik yaratıklar, çeşitli hayvanların mücadele ve av sahneleri gibi muazzam bir figür dünyası çinilerde yerini almıştır.

Değişik form ve tekniklerle zengin bir görsel malzeme sunan, şablon kullanılmadan serbest elle yapılan bu çiniler, devrinin sanat üslubuna bağlı, Türk Resim Sanatı için de kaynak oluşturan önemli eserlerdir.

Saray ve köşklere bulunan çinilerin Türkiye'deki en zengin koleksiyonları Konya Karatay Çini Eserler Müzesi, İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Kayseri Arkeoloji Müzesi, Antalya Müzesi ve Alanya Müzesi'nde yer alır.

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEME
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER (17. YÜZYILA KADAR)

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARİSİNDE SÜSLEME
(17. YÜZYILA KADAR)
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEME
(17. YÜZYILA KADAR)
DR. ÖGR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEME
(17. YÜZYILA KADAR)
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

SANATTE ANIYOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEME
ÖR. ÖGR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER
17. YÜZYILA KADAR)

SAN415 ANDOLU TÜRK MİMARISİNDE SÜSLEMELER
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER